

Güney Akım Açık Deniz Boru Hattı – Türkiye Bölümü

Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED)

Haziran 2014

Bu rapor URS Infrastructure and Environment Ltd şirketi tarafından
South Stream Transport B.V. adına hazırlanmıştır.

Bölümlerin

BÖLÜM 1 Giriş

BÖLÜM 2 Politik, Yasal ve İdari Çerçeve

BÖLÜM 3 Etki Değerlendirme Metodolojisi

BÖLÜM 4 Alternatiflerin Değerlendirilmesi

BÖLÜM 5 Proje Tanımı

BÖLÜM 6 Paydaş Katılımı

BÖLÜM 7 Fiziksel ve Jeofiziksel Çevre

BÖLÜM 8 Biyolojik Çevre

BÖLÜM 9 Sosyoekonomi

BÖLÜM 10 Kültürel Miras

BÖLÜM 11 Ekosistem Hizmetleri

BÖLÜM 12 Atık Yönetimi

BÖLÜM 13 Beklenmeyen Olaylar

BÖLÜM 14 Kümülatif Etki Değerlendirmesi

BÖLÜM 15 Sınırışan Etki Değerlendirmesi

BÖLÜM 16 Çevresel ve Sosyal Yönetim

BÖLÜM 17 Sonuçlar

Ekler

EK 2.1 Ulusal Mevzuat

EK 6.1 Geliştirme Aşaması Sırasında Gelen Yorumlar

EK 6.2 Bugüne Kadar Gerçekleştirilmiş Olan Paydaş Katılım Faaliyetleri

EK 7.1 Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı'ndan Kaynaklanan Atmosferik Emisyonlar –Türkiye Bölümü: İnşaat / İşletim Öncesi Aşamaları

EK 9.1 Balıkçılık Araştırması

EK 9.2 İş Sağlığı ve Güvenliği

EK 10.1 Müzakere Yazışmaları

EK 10.2 Sualtı Kültürel Miras Envanteri

EK 10.3 Jeofiziksel, Çevresel ve Arkeolojik Deniz Araştırmaları Yöntemleri

EK 11.1 Ekosistem Hizmetleri Kontrol Listesi

EK 11.2 Kapsam Belirleme Sonuçları

EK 11.3 Etki Değerlendirmesi – İnşaat ve İşletim Öncesi ve İşletim

EK 13.1 Denizcilik Risk Değerlendirmesi ve Petrol Dökülmesi Modellemesi

EK 13.2 Denizcilik Riski Deniz Jeoteknikleri

Kavramlar Dizini

Acil Duruma Hazırlık ve Müdahale Planı

Acil Duruma Hazırlık ve Müdahale Planı, South Stream Transport'un, olay, kaza ve acil durumlara karşı nasıl hazırlandığını ve bu durumları nasıl yönettiğini tanımlar.

Acil Durum Kapatma Valfi

Tehlikeli bir olayın tespit edilmesi üzerine, boru hattındaki gaz akışını kesmek amacıyla tasarlanmış bir valftir. Bu valf, insan, ekipman ve çevreyi muhtemel zararlara karşı korumaktadır.

Acil Durum Müdahale Planı

Acil Durum Müdahale Planları, Acil Durum Risk Analizi ile belirlenmiş olan yüksek riskli her acil durum vakası/senaryosu için istenmektedir. Çalışacak olan yüklenici firmalar (müteahhit veya taşeron), çalışma faaliyetleri ve özellikle Acil Durum Tehlike Analizi'nde tanımlanan olaylar için kendi Acil Durum Müdahale Plan'larını hazırlamakla yükümlü olacaktır.

Acil Durum Tehlike Analizi

Acil Durum Tehlike Analizi, olası acil durumlardan kaynaklanan riskleri ve acil durumlarda başvurulacak, özel Acil Durum Müdahale Planı ve ilgili prosedürlerin gerekliliğini belirlemede kullanılır.

Aerobik Solunum

Oksijen gerektiren solunum.

Akropol

Antik Yunan şehirlerinde genellikle bir tepe üzerine inşaa edilmiş olan hisar veya güçlendirilmiş yapı.

Alg

Algler denizlerde, tatlı sularda ve karalardaki nemli habitatlarda bulunan fotosentetik organizmalardır. Küçük, tek hücreli formlardan (fitoplankton vb.) çok hücreli, kompleks formlara (deniz yosunları vb.) kadar çeşitlilik gösterirler.

Alıcı

Çevresel veya sosyo-ekonomik etkilerle yüz yüze kalan ve onlardan etkilenen, hava, su, ekosistem, insan, fauna vb. Çevre hususlarıdır.

Anaerobik

Ortamda serbest oksijen yokluğunu anlatır.

Anaerobik Solunum

Oksijen atomu yerine başka bir elektron alıcısı molekülün kullanıldığı solunum şeklidir.

Anıt

Mimari eserler, mağara yerleşimleri ve yazıtları ve unsurları dahil anıtsal heykel ve resim çalışmaları veya arkeolojik, tarihi, sanatsal veya bilimsel açıdan özel değeri olan yapı ve yapı gruplarıdır. (UNESCO, 1972)

Anoksik

Ciddi miktarda oksijen eksikliği olarak belirtilir ve bu eksiklikle ilgili ortamları tanımlar.

Anot

Yeraltına gömülmüş veya su altında bulunan metal parça ve sistemlerin paslanmaya karşı korunmasında kullanılan galvanize katot koruma sisteminin ana parçasıdır.

Antropojenik

İnsanoğlunun faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkileri ile ilgili veya bu etkilerin sonucunda görülen her türlü olaydır.

Anyonik Yüzey Aktif Madde

Sıvıların yüzey gerilimini azaltmak için yüzey aktif madde gibi davranan kimyasallardır. Genellikle sentetik deterjanlarda kullanılmaktadırlar. Ayrıca plastik ve boya üretimi gibi endüstriyel proseslerde de kullanılırlar.

Arkeoloji

Geçmişteki insan topluluklarına ait fiziki kanıtların; bir araya getirme, insan eliyle yapılmış nesne analizi ve kazı yoluyla bilimsel olarak incelenmesi çalışmalarıdır. Arkeolojistler sadece geçmiş kültürleri keşfetmek ve tanımlamakla kalmayıp, aynı zamanda kültürlerin gelişimlerini de açıklamaya çalışmaktadırlar. Çalışmalardan ve incelemelerden çıkarılan sonuçlar neticesinde, insan davranışlarına ilişkin ilave, tamamlayıcı ve bazen de yazılı tarihi ve tarih öncesi kayıtları düzeltici öngörüler yapılmaktadır.

Arkeolojik Alanlar

İnsanların eskiden yaşadıklarına, avlandıklarına, çiftçilik yaptıklarına, konakladıklarına, törenler düzenlediklerine veya gömüldüklerine dair fiziki kanıtlar bulunan yerlerdir.

Arkeolojik Bağlam

Bir arkeolojik alan içerisinde bulunan insan yapımı eserlerin diğer özellikler ile arasındaki kültürel ilişki ve bu eserlerin fiziksel ortamı ve yeridir.

Arkeolojik Kazı

Arkeolojik kalıntıları, özellikleri ve yapıları inceleme ve kayıt altına alma; ve gerekli

görüldüğü hallerde, spesifik bir alan veya sahadan insan eliyle yapılmış nesneleri, çevresel kanıtları ve diğer kalıntıları elde etme hedefleri olan, kontrollü ve kesintili, (karada veya su altında) saha çalışması programıdır. Saha çalışmaları sırasında kayıt altına alınan ve toplanan nesneler incelenmiş ve bu incelemenin sonuçları proje tasarımına ve sonuçların önemine uygun olarak detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Artık Etkiler

Proje kapsamındaki Temel Dizayna da eklenen, ve bu dizayna ek olarak geliştirilen risk azaltıcı tedbirlerden sonra geride kalan artık etkilerdir.

Asıl Gruplar

Uluslararası kapsamlı, doğrusal bir projede bir aktivitenin planlandığı ve Etkilenen Gruplar'ın olası olarak etkileneceği ülkedir.

Atık Yönetim Tesisi

Atığı kabul eden veya, atıkları işlenmesi için başka bir yere transfer eden; atıkları yeniden kullanıma veya geri dönüşüme hazırlayan; geri dönüşüm veya geri kazanım yapan; veya atıkları kalıcı olarak bertaraf eden tesistir.

Atteberg Limiti

Sedimanların (çöküntülerin) düzenliliğini ve davranışlarını tanımlayan testlerdir.

Ayrık Buluntular

İnsan eliyle yapılmış olan tek bir arkeolojik nesnenin, daha geniş bir arkeolojik alanının bir parçası olmayan, genellikle taşınabilir özellikte olan ve tek başına kalmış buluntusudur.

Azot Dioksit (NO₂)

Azot dioksit, arabalardan, kamyonlardan, otobüslerden, enerji tesislerinden ve arazi ekipmanından yayılan ve bu kaynaklardan farklı gazların yayılımı sonucu da oluşabilen bir gazdır. Yeryüzünde ozon oluşumuna ve ince partikül kirliliğine ek olarak azon dioksit (NO₂), solunum sistemi üzerindeki bir çok olumsuz etkiyle bağlantılıdır.

Bakteri Planktonu

Planktonların, bakterilerin oluşturduğu bileşenidir.

Bar

Metrik sistemde, atmosferik basınç birimidir.

Batimetri

Açık deniz, okyanus veya göl derinliğinin ölçülmesi çalışmasıdır.

Bentik

Denizlerin, göllerin veya diğer su kütlelerinin tabanı veya tabanı ile ilişkili olan unsurlardır.

Biraraya Toplama

Ortak bir arkeolojik bağlamla ortaya çıkartılmaları sebebiyle birbirleriyle bağlantılı olan, insan eliyle yapılmış nesneler grubudur.

Çalışma Alanı

Potansiyel etkiler oluşacağı öngörülen (kapsam belirleme ile tespit edildiği üzere) haritalanmış coğrafi alandır ve dolayısıyla ÇSED süreci boyunca bu alanda daha detaylı incelemeler yapılmasına izin verilmektedir. Bu çalışma alanı, her bir biyofiziksel ve sosyal çevre bakış açısına göre farklılık gösterir.

Çevresel ve Sosyal

Hazırlanan ÇED'in amaçları doğrultusunda, "Çevresel ve Sosyal" terimi, Proje kapsamında belirtilen tüm çevresel, sosyo-ekonomik ve kültürel miras unsurlarını ifade etmektedir.

Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi / Çevresel Etki Değerlendirmesi

Teklif edilen proje dolayısıyla, meydana gelebilecek sosyal, çevresel veya sosyo-ekonomik değişikliklerin sistematik incelemesidir.

Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

Aşağıdaki temel öğeleri içeren bir planlama dökümanıdır: etki azaltma önlemleri, izleme programları ve uygulamalar için kurumsal düzenlemeler.

Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi

Bir kuruluşun faaliyet ve operasyonlarını ve meydana gelen çevresel ve sosyal etkileri planlamak, yönetmek, izlemek ve kayıt altına almak için, ISO 14001:2004 and IFC 1. Performans Standardı'nın gerekliliklerine uyumlu olarak oluşturulan bir sistemdir.

Değerlendirme Formu

Paydaşların, değerlendirme, görüş ve düşüncelerini sunmasına olanak sağlayan formdur. Değerlendirme formları halka danışma toplantılarında dağıtılmakta ve ÇSED belgelerinin bulunduğu yerlerde, doldurulmak üzere için hazır bulundurulmaktadır.

Deniz Suyunda Işığın Ulaşabildiği Derinlik

Denizde, fotosentezin gerçekleşmesi için yeterli güneş ışığı alan su kütlesinin derinliğidir. Aynı zamanda, derinliğinin, suyun şeffaflığına ve buna bağlı olarak

gerçekleşen ışık nüfuzuna bağlı olduğu, Öfotik Kuşak veya Işıklı Tabaka olarak da bilinir.

Depremsellik (Sismisite)

Belirli bir alanda, depremlerin sıklığı, şiddeti ve dağılımıdır.

Diatom

Kabuk olarak adlandırılan silisli hücrelere sahip planktonik alglerdir. Dünyada, diatomlar bitkisel planktonlar içinde en yaygın gruptur.

Dinoflagellat

Tek hücreli organizmaların, (hareket ettirici yapıdaki kırbaç gibi) kamçıya sahip grubudur. Çoğunluğu fotosentetik yapıda organizma olup, deniz fitoplanktonlarının temelini oluşturur.

Dip-Altı (Sub-bottom Profiler) Profilleyicisi

Gönderilen akustik sinyalin, denizyatağının kısmi geçirimsizliği yüzünden saparak yansması yolu ile, su-sediman tabakasının birbiri ile temas ettiği okyanus tabanının altında bulunan sediman tabakalarının yapısını belirleyen akustik sistemdir.

Dip Canlıları

Bir su kolonunun dibinde bulunan sedimanların içinde/üzerinde yaşayan flora ve fauna organizmalarıdır.

Duyarlılık

Dikkate değer derecede olan rahatsızlık verici bozunum veya bozulmaya karşı, alıcının geri kazanım veya toparlanma oranıdır.

Ekosistem

Karşılıklı etkileşim içerisinde bulunan organizmalardan ve onların fiziksel çevresinden oluşan biyolojik topluluktur.

Ekosistem Hizmetleri

İnsanların ekosistemlerden sağladıkları faydalardır. Milenyum Ekosistem Değerlendirmesi'nin izinden gidilerek, ekosistem servisleri tipik olarak işlevine göre, dört ana kategoriye ayrılmıştır:

i.Tedarik hizmetleri: Gıda, lif, yakıt, odundan oluşan veya odunsu olmayan biyokütle, nehirlerden, göllerden ve kuyulardan (akifer) elde edilen sular gibi insanların ekosistemlerden elde ettikleri ürünlerdir.

Ürünler, tarım, su ürünleri, ekilen ormanlar gibi ağırlıklı olarak yönetilen ve kullanılan ekosistemlerden veya avlanmış balık ya da hasadı yapılan yabani, ham gıdaların yetiştiği doğal ya da yarı doğal ekosistemlerden elde edilebilir.

ii.Düzenleme hizmetleri: İnsanların ekosistem süreçlerinin (İklim, tehlike, gürültü, su, toprak ve hava kalitesi düzenlemeleri ve polenleşme vb.) düzenlenmesinden sağladıkları faydalardır;

iii.Kültürel hizmetler: İnsanların ekosistemler aracılığıyla (Dinlence ve turizm, manevi veya din yoluyla arınma, ve kültürel miras vb.) elde ettikleri kültürel, manevi, ve eğitimle ilgili faydalardır; ve

iv.Destekleyici hizmetler: Toprak formasyonu, besin ve su döngüsü, veya birincil üretim gibi diğer hizmetleri devam ettiren doğal süreçlerdir.

Ekvator Prensipieri (EP)

Proje finansmanı işlemlerinde, çevresel ve sosyal risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve yönetimi ile ilgili bir kredi risk yönetimi yapısıdır. EP, finans

kuruluşlarına, kredi verme kararları ile biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetleri ile bağlantılı riskleri biraraya getirmedeki zorlukları aşabilmelerinde yardımcı olması için tasarlanmıştır.¹

Espoo Anlaşması

Espoo (ÇED) Anlaşması, tarafların bir proje ile ilgili planlamanın ilk safhalarında, belirli faaliyetlerin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi ile ilgili yükümlülüklerini ortaya koyar. Ayrıca, devletlerin birbirlerine, sınırlarının ötesinde, önemli olumsuz çevresel etkiye sahip tüm büyük projeleri ile ilgili bildirim yapma ve danışma yükümlülüğünü getirir. Anlaşma, 1991 yılında kabul edilmiş, 10 Eylül 1997’de yürürlüğe girmiştir.

Etki Azaltma Önlemleri

Zararlı çevresel veya sosyo-ekonomik etkileri önlemek, azaltmak ve mümkün olduğu yerlerde telafi etmek için ortaya konulmuş yönetim önlemleridir. Bu dokümanın oluşturulması amacına uygun olarak, bu önlemler ayrıca faydalı etkileri arttırmak amacıyla kullanılacak olan iyileştirme stratejilerini de içerir.

Etkilenen Grup/Gruplar

Çok uluslu doğrusal bir projeye dahil olan, ve Asıl Grup’ların faaliyetlerinden ötürü toprakları önemli ölçüde olumsuz olarak etkilenebilecek ülkeyi tanımlar. Asıl Gruplar’ın tanımı için yine Kavram Dizini’ne bakınız.

Etnoloji

İnsanlar arasındaki ilişkiler, farklılıklar ve farklı insan karakterleri üzerine yapılan çalışmalardır.

¹ EP web sitesindeki (www.equator-principles.com) tanımıdır.

Fauna

Belirli bir bölgede, habitatta veya jeolojik dönemde yaşayan hayvanlardır.

Fay

Bir kaya kütleindeki bir tarafın diğerine göre önemli ölçüde yer değiştirdiği, yüzeysel kırık veya düzensizliktir. Fayların hızlı ve ani hareketi depremlere yol açar.

Fenol

Kömür katranından elde edilen, kimyasal madde üretiminde kullanılan ve seyreltilmiş halde, karbolik adı altında dezenfektan olarak kullanılan, orta derecede asiditeye sahip, zehirli, beyaz renkli kristalize katı maddedir.

Fiili İnsan Hakları Etkisi

“Fiili insan hakları etkisi” daha önceden oluşmuş veya oluşmakta olan olumsuz bir etkidir.

Fitoplankton (Bitki Planktonu)

Pek çok organizmanın oluşturduğu planktonun, bitkisel bileşenidir veya diğer bir tanımla, mikroskopik bitkilerin oluşturduğu planktonudur. Deniz bitkisel planktonlarının en yaygın görülen bileşeni, içeriği klorofil ve besleyicili pit olan okyanus ve tatlı sularda bulunan tek hücreli organizmalar (diatoms) ve zehirli bir deniz yosunu türü olan dinoflagellattır.

G-20

G-20, en önemli küresel ekonomik ve finansal gündemler hakkında, uluslararası işbirliği amacını taşıyan bir forumdur. G-20, aşağıda belirtilen 19 ülkenin finans bakanlarını ve merkez bankası yöneticilerini bir araya getirir: Arjantin, Avusturalya, Brezilya, Kanada, Çin, Fransa, Almanya, Hindistan, Endonezya, İtalya, Japonya, Kore

Cumhuriyeti, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve temsilciliğini Avrupa Konseyi Başkanı ve Avrupa Merkez Bankası Başkanı'nın yaptığı Avrupa Birliği.

Gemi Enkazı

Gemi güvertesi, mürettebat ve yolcuların kişisel eşyaları ve kargonun da bulunduğu, batık bir geminin iskelet veya kalıntılarıdır.

Görüşe Açma

Bilgilerin halka duyurulmasıdır. Bu belgenin amacına uygun olarak, görüşe açma, Proje ve ÇED/ÇSED bilgilerinin, etkilenen ve ilgilenen paydaşlara duyurulması anlamını taşımaktadır.

Güney Akım Açıkdeniz Doğalgaz Boru Hattı

Rusya, Türkiye ve Bulgaristan'ı da içine alan, Güney Akım Açıkdeniz Doğalgaz Hattı'dır.

Günümüzden Önce

Günümüzden Önce (BP), geçmiş yıllarda gerçekleşmiş olan olayları belirtmek için kullanılan bir zaman ölçeğidir; standart uygulamada, 1950 yılı, gerçekleştirilen nükleer silah testleri nedeniyle atmosferdeki karbon izotoplarının oranlarında meydana gelen yapay değişimleri yansıtmaması sebebiyle "günümüz" olarak kullanılır. BP ölçeği, genellikle, karbon miktarı ölçülerek madde yaştının tespit edilmesiyle belirlenen tarihler için kullanılmaktadır.

Halkalı Deniz Solucanları

Tek başına veya birarada (tüp oluşturarak) yaşayabilen, halkalı solucanlar segmentinin önemli bir grubudur. Bento oluşumunun en önemli bileşeni olan deniz solucanları, aynı zamanda biyojenik (üreyebilen) mercanları da oluşturabilir.

Haloklin

Okyanus suyu tuzluluğunun düzey değişim ölçüsüdür. (Gradyen)

Hassas (veya Dezavantajlı)

Hassas veya dezavantajlı durumlarından dolayı, Proje'den doğrudan ve farklı açılardan veya oransız bir biçimde etkilenebilecek bireyleri ve grupları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu hassasiyet veya dezavantaj durumu, bir bireyin veya grubun ırkı, rengi, cinsiyeti, dini, politik tercihleri veya farklı tercihlerinden; ulusal veya sosyal kökeninden, tabiatından, soyundan veya diğer durumlarından kaynaklanabilir. Bu gibi durumlara etkisi olabilecek diğer unsurlar ise cinsiyet, yaş, etnik köken, kültür, okuryazarlık, hastalıklar, fiziksel veya zihinsel engeller, fakirlik veya ekonomik dezavantaj, ve benzersiz doğal kaynaklara bağımlılıktır.

Hidrokarbon

Hidrojen ve karbon gibi petrol ve doğalgazı oluşturan ana elementlerin atomlarının bileşimidir.

Hipoksik

Oksijen eksikliğidir.

Hizmet Kapsamı

ÇED prosesinin, daha detaylı değerlendirme yapılması gereken, olası kilit noktaların belirlendiği ilk safhalarından birisidir. IFC Performans Standardı 1 ile bağlantılı olarak Hizmet Kapsamı süreci, bir projenin çevresel ve sosyal risklerini ve etkilerini tanımlamak için gerekli prosesin oluşturulması ve devamlılığıdır. Projenin cinsi, büyüklüğü veya yeri gibi çeşitli konular ve mevcut durum bilgileri, ÇSED prosesi sırasında, risk ve etkilerin belirlenmesine ayrılacak olan zaman ve kaynakların derecesine ve kapsamına rehberlik etmede kullanılır. Hizmet Kapsamı prosesi, Uluslararası İyi

Endüstri Uygulamaları ile tutarlı olmalıdır ve uygun ve ilgili değerlendirme metodları ve prosedürlerini belirleyecektir. Söz konusu proses, aynı zamanda farklı paydaşlar tarafından aktarılan görüşlerin toplanacağı bir mekanizmayı da içerir.

Hizmetten Çıkarma

Bir tesis, işletme veya ekipmanın işletiminin veya kullanımının planlanlı bir şekilde durdurulmasıdır.

Holoplankton

Holoplanktonlar, tüm yaşam döngüleri boyunca planktonik olan organizmalardır. Holoplankton örnekleri: diyatomlar, ışınlılar, dinoflagelatlar, foraminifera, amphipodlar, krill, kopepodlar ve salplardır.

Hominin

Modern insan, nesli tükenmiş insan türleri ve tüm direkt ve yakın atalarımızı (Homo neanderthalensis, Homo erectus, Homo habilis vb.) kapsayan ve çeşitli Australopithecus, Paranthropus ve Ardipithecus türlerini içeren gruptur.

Işınlı Eko Alıcısı

Ses ışınlarını suyun içine gönderen ve yansımalarını alan, sonuçların bir bilgisayarda işlenerek suyun derinliğinin belirlendiği ve dip yüzey haritasının ortaya çıkartıldığı cihazdır.

İhtiyoplankton

Balık yumurtası ve plankton bileşiklerinin larvaları için kullanılan bir terimdir.

İlişkili tesisler

IFC PS 1'de şu şekilde tanımlanmaktadır: "Proje kapsamında finanse edilmeyen, projenin gerçekleştirilmemesi halinde inşa edilmesi veya genişletilmesi söz konusu olmayan, ve onlar olmaksızın projeyi

gerçekleştirmenin mümkün olmadığı projeye ilişkili tesislerdir."

İnsan Eliyle Yapılmış Nesneler

İnsanlar tarafından yapılan veya kullanılan nesneler veya bu nesnelerin bir bölümüdür ve keşif alanı içindeki insan faaliyetlerine ilişkin fiziksel kanıtlar sunmaktadır. Bu nesneler, taş işleme aletlerini, aletlerin yapımından kalan atıkları, kemik, çömlek ve madeni eşyaları içermektedir.

İşletmeye Alma Öncesi

Boru hattının servise alınması öncesinde, hattın ve boru sistemlerinin operasyonel koşulları sağlayacağını kanıtlanması prosedürüdür.

İzdüşümü

Projenin bulunduğu yerin, deniz yatağı veya kara üzerinde konumsal olarak kapladığı alanı ifade eder.

Jeomorfoloji

Yeryüzü şekillerinin gelişimi ve biçimlenmesi çalışmasını ve bu şekilleri oluşturan süreci ifade eder.

Jeotehlike

Zarara veya kontrol edilemez bir riske neden olma potansiyeli olan veya bu riski temsil eden, jeolojik veya jeomorfolojik bir durumdur. Toprak kayması, sismik faylar ve volkanik ve benzer aktiviteleri içerir.

Karasal Tortu

Karalardan aşınan materyallerden oluşan birikim veya tortulardır.

Karbonmonoksit (CO)

Karbonmonoksit, havadan biraz daha hafif, renksiz, kokusuz ve tatsız bir gazdır. Yüksek konsantrasyonları insanlar ve hayvanlar için zehirlidir.

Karından Bacaklılar

Salyangozları da kapsayan, tipik olarak düz güçlü ayaklara ve kafasının üzerinde saplı gözlerle sahip bir yumuşakça sınıfıdır.

Katılım

İstisnaları ve/veya görüşe açmaları kapsayan bir süreçtir.

Katodik Koruma Sistemi

Metal parçaların, elektriksel katot davranışı kazandırılarak, suyun veya bir sıvının içinde, paslanmadan (korozyon) korunmasıdır.

Kaynak

Kaynaştırma yaparak malzemeleri birbiri ile bütünleştiren, katılaştırma ve üretim prosesidir.

Kokolit

Kokolitoforidlerin küre şeklindeki kabuğunu oluşturan, çok küçük boyutlardaki kireçli yassı taneciklerdir.

Kopepod

Genellikle ufak tatlı su ve deniz kabuklularının, geniş alt sınıflarından herhangi birisidir (Kürekayaklılar).

Koruma

Kültürel mirasın, önemini ve değerini en iyi şekilde sürdürülmesi yoluyla ömrünü uzatmak için alınan önlemlerdir. (ICCROM 1998).

Kültürel Miras

Kültürel Miras, insan eliyle yapılmış nesneleri, anıt ve bina gruplarını ve sembolik, sanatsal, estetik, etnolojik veya antropolojik, dinsel, bilimsel ve sosyal açıdan çeşitli değerlere sahip olan sahaları kapsayan miras olarak tanımlanmaktadır. (UNESCO 1972)

Kültürel Peyzaj

Doğa ile insanın ortak çalışmalarını temsil eden görünümüdür ve insan ile doğal çevresi arasındaki uzun süreli ve yakın ilişkiyi ifade eder. (UNESCO 2007)

Kültürel Kaynaklar

Arkeolojik, paleontolojik, tarihi, mimari, dini, manevi, estetik veya kültürel öneme sahip olan, taşınabilir veya taşınmaz kültürel miras öğeleri, sahalar, yapılar, yapı grupları, doğal özellikler ve çevrelerdir. Fiziki kültürel kaynaklar, kırsal veya şehir ortamında, yeraltında veya yer üstünde veya suyun altında bulunabilir. Kültürel olarak ilgi, yerel, il veya ülke bazında, ya da uluslararası düzeyde olabilir.

Kümülatif Etki

Mevcut, teklif edilen ve/veya gelecekte gerçekleştirilmesi beklenen projelerden kaynaklanan, tek bir proje gerçekleştirilmesi durumunda oluşması beklenmeyen, yararlı veya olumsuz, çoklu etkilerin birleşimidir.

Larva

Şekil ve görüntü olarak yetişkinlerinden farklı olan, aynı hayvana ait yavru (juvenil). Larva, yetişkin olmadan önce metamorfoza uğrar. Larva denizlerdeki planktonun önemli bir kısmını oluşturabilir.

Manevi Kültürel Miras

Manevi Kültürel Mirasın Korunması Anlaşması (UNESCO 2003), toplumların, grup ve bireylerin kültürel miraslarının birer parçası olarak kabul ettiği uygulama, temsil, anlatım, bilgi ve yetenekleri (enstrüman, obje, yapı, kültürel alan vb.) tanımlar. Yaşayan kültürel miras olarak da adlandırılır ve yukarıda belirtilen örneklerin yanısıra, aşağıdaki maddelerle de belirtilir:

- Manevi kültürel mirasın bir aracı olarak, dil dahil sözel/sözlü gelenekler ve anlatımlar;

- Performans sanatları;
- Sosyal patikler, ritüeller, kutlama ve festivaller;
- Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve pratikler; ve
- Geleneksel zanaatçılık.

Meroplankton

Meroplanktonlar, hayatlarının sadece bir kısmında (genellikle larva iken), planktonik olan organizmalardır. Meroplankton örnekleri arasında ekinoderm (denizkeşanesi ve denizyıldızı vb), kabuklu deniz canlıları, karina kurtları, bazı deniz karından bacaklıları ve birçok balık larvası bulunur.

Mesozoik

Triassic, Jurassic ve Kretase alt dönemlerini kapsayan, Palaeozoik ve Senozoyik dönemler ile ilgili veya o dönemleri işaret eden, dönemdir.

Metanotrofik

Metan gazını tek karbon ve enerji kaynağı olarak kullanan prokaryotlardır.

Meteoroloji

Hava çalışmaları anlamına gelir.

Metocean

Meteoroloji ve oşinografi kelimelerini kısaltılıp birleştirilmiş şeklidir.

Mevcut Durum

Fiziksel, biyolojik, sosyo-ekonomik, çevresel ve kültür mirası açısından mevcut koşulları tanımlamak için kullanılan terimdir. ÇSED süreci, Mevcut Durum üzerinde oluşması muhtemel etkileri değerlendirmektedir.

Mevcut Durum Verileri

Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi süresince toplanan ve ilgili mevcut koşulları tanımlamak için kullanılan verilerdir. (Bkz. 'Mevcut Durum')

Milattan Önce (M.Ö.)

Milattan Önce (M.Ö.), Gregoryan Takvimi'ne göre hesaplanan İsa'nın doğumundan önceki yılları numaralandırmak veya tanımlamak için kullanılan bir adlandırmadır.

Milenyum Ekosistem Değerlendirmesi

1,360 uzmanın işbirliği oluşturulan Milenyum Ekosistem Değerlendirmesi (MA), 2005'te yayımlanmış ve dünya üzerindeki ekosistemler, hizmetleri ve bunların saklanması, eski haline getirilmesi ve çoğaltılarak sürdürülebilir şekilde kullanımını sağlayan koşul ve yeni eğilimlerin (trend), ilk defa en modern tekniklerin kullanılarak bilimsel açıdan değerlendirilmesini sağlamıştır.

Milyon Ton Petrol Eşdeğeri (mtoe)

Bir milyon ton ham petrolün yanması ile ortaya çıkan enerjiye eşdeğer birim enerji. Mtoe'nun bcm'ye çevrilmesinde, 1 mtoe=0.89(bcm) eşitliği kullanılmıştır.

Miyosen

Tertiary Dönemi'nin dördüncü çağı ile ilgili veya o çağı işaret eden, Oligosen ve Pliyosen çağları arasında kalan dönemdir.

Muhafaza Etme

Kültür mirasını için, tercihe dilen, sektörel yaklaşım biçimidir. Uygun olan ve gerekli yerlerde, sahanın olduğu şekliyle saklanmasını (in-situ) içerir.

Münhasır Ekonomik Bölge

Deniz Kanunu hakkında Birleşmiş Milletler Kongresi'nde belirlenmiş, bir devletin su ve rüzgardan enerji üretimi yapma dahil, deniz

kaynaklarından yaralanması konusunda özel haklarının olduğu deniz alanıdır.

Müzakere

Bir konunun resmi olarak danışılması veya tartışılması sürecidir. Bu döküman içinde, müzakereler, proje geliştiricileri ve etkilenen veya ilgilenen paydaşlar arasındaki çift yönlü iletişimi içerir.

Nekropolis

Antik şehirlerde bulunan mezarlıklardan özellikle büyük olanıdır.

Neolotic

Neolitik kültür (c. 7000-2000 M.Ö.), yabani hayvanların avlanması, balıkçılık ve yabani gıdaların toplanmasının yanında, hayvancılık ve tarımı da geliştirmiştir.

OECD Ortak Yaklaşımı

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)'nin misyonu, dünya genelinde insanların ekonomik ve sosyal seviyelerini geliştirmeye yardım eden politikaların oluşturulması ve yayılmasıdır. OECD, hükümetlerin deneyimlerini paylaşmak için birlikte çalıştıkları ve ortak sorunlara çözümlerin bulunacağı toplantılar düzenler. OECD Ortak Yaklaşımı, 28 Haziran 2012'de OECD Konseyi tarafından kabul edilen, Çevre ve Sosyal Durum Tespiti ve Resmi Destekli İhraç Kredileri hakkındaki Konsey önerileridir.

Olası İnsan Hakları Etkisi

Olası muhtemel olan ancak henüz gerçekleşmemiş olumsuz etkidir. Olası etkiler, bir aktivitenin insan hakları üzerinde oluşturduğu, bir veya birden fazla negative etkiye yol açan insan hakları riskleri ile benzerdir.

Olumsuz İnsan Hakları Etkisi

Bir eylem ile, bir bireyin insan haklarından faydalanma imkanı azaltıldığı veya ortadan kaldırıldığı zaman "olumsuz insan hakları etkisi" meydana gelir.

Onaylanmış / Tasdik Edilmiş

Bir antlaşma, kontrat veya sözleşmenin imzalanması veya resmi olarak onay verilmesidir.

Organoklor

Klorlül aromatic molekülü her türlü tarım ilaçları ve diğer sentetik organik bileşiklerdir.

Oşinografi (Deniz Bilimi)

Deniz ve okyanusların fiziksel ve biyolojik özellikleri ve deniz ve okyanuslar ile ilgili olayları inceleyen bilim dalıdır.

Öncelikli Ekosistem Hizmetleri

IFC 6.PerformansStandardı (Paragraf 24), öncelikli ekosistem hizmetlerini şu şekilde tanımlar:

- i. Projenin büyük olasılıkla etkileyeceği hizmetler ve dolayısıyla Etkilenen Gruplar'ın üzerinde negative yan etkileri olan
- ii. Projenin direkt olarak bağlı olduğu hizmetler (su vb.)

Performans Standardı, aynı zamanda belirtir ki, 'Etkilenen Grup'lar, olumsuz yan etkilere maruz kaldığı zaman, 1. Performans Standardında belirtilen paydaş katılımı prosesine uygun olarak, öncelikli ekosistem hizmetlerinin belirlenmesine katılacaklardır.'

Önemli Kültürel Miras

Önemli Kültürel Miras, aşağıda verilmekte olan tanımların birinden veya her ikisinden oluşmaktadır: (i) uzun yıllardan beri kültürel amaçlarla, yaşayan kültürel mirası kullanan toplulukların dünyaca kabul edilen mirasları; veya (ii) projenin gerçekleştirildiği ülkenin kültürel miras olarak kabul edilmesini

önerdikleri miraslar dahil, yasal koruma altındaki kültürel miras alanları (IFC 2012, Performance Standardı 8, Paragraf 13). Kültürel mirasın önemli olarak değerlendirilebilmesi için, proje tasarısından önce uluslararası mercilerce kabul görmüş olması gereklidir. (IFC 2012, Kılavuz Notu 8, Paragraf GN24)

Ön Eleme

Sözkonusu Proje için ÇED sürecinin gerekli olup olmadığı kararının alındığı proses.

Ötrofikasyon

Bir su kütlesindeki, çoğunlukla zararlı ekolojik değişikliğe neden olan, aşırı yapı maddesi (nütrient) artışıdır.

Paleolitik

Yaklaşık 2.5 Milyon yıl süren ve ilkel taş ürünlerinin kullanıldığı, Yontma Taş Devri'nin ilk zamanlarına ait dönemi belirtir.

Paleontoloji (Fosil Bilimi)

Fosil haline gelmiş hayvan ve bitkileri inceleyen bilim dalıdır.

Paydaş

Projeden etkilenme olasılığı olan, projeye etki eden ve ilgilenen bütün birey, grup veya organizasyonlardır.

Paydaş Katılımı

IFC PS 01'de belirtildiği üzere "Bir projenin çevresel ve sosyal etkilerini başarılı bir şekilde yönetiminde gerekli olan güçlü, yapıcı ve duyarlı ilişkilerin kurulabilmesi için paydaşların katılımı esastır." Dolayısıyla, paydaş katılımı, Proje süresi boyunca çeşitli etkileşimleri içeren bir faaliyettir. Paydaş katılımı, ÇSED Raporu'nun hazırlanması sırasında yapılan ve sadece bu adımlarla sınırlı kalmayan istişareleri ve görüş almaları içerebilmektedir.

Paydaş Katılım Planı

Paydaş Katılım Planı (SEP), ÇSED belgesinin bir bölümünü oluşturmaktadır, ve Proje ömrü boyunca paydaş katılımına kılavuzluk etmeyi ve bir plan ve uygulama stratejisi sağlamayı amaçlamaktadır.

Pelajik

Açık deniz veya okyanusların, kıyı veya deniz yatağı ile irtibatı olmayan bölümüdür.

Pelit

Çok ince taneli, killi kayaçlardır.

Petrol Sızıntısını Önleme ve Müdahale Planı

South Stream Transport adına faaliyette bulunan bütün yükleniciler (müteahhit ve gemi işletim firmaları), sözleşmeleri uyarınca, denizde meydana gelebilecek petrol sızıntısı riskini en aza indirmek için gerekli tedbirlerin anlatıldığı, ve olası petrol kazaları durumunda alınması gerekli önlemlerin belirtildiği Petrol Sızıntısını Önleme ve Müdahale Planı hazırlamakla yükümlüdürler.

pH

Sıvı bir karışımın (solüsyonun) asit veya bazlık derecesini tarif eden ölçü birimidir.

Piknoklin

Su kütlesi içinde, yoğunluk değişiminin en yüksek noktada olduğu tabakadır.

Plankton

Göl ve deniz yüzeyinde akıntıyla hareket eden bitkisel (fitoplankton) ve hayvansal (zooplankton) canlılardır.

Pliyosen

Miyosen ve Pleistosen (Buzul) Çağları arasında, Üçüncül periyodun son dönemidir.

Proje

Güney Akım Açık Deniz Doğalgaz Boru Hattı
– Türkiye Bölümü.

Proje Alanı

En dış sınırdan yer alan boru hattının her iki tarafından 2 km lik alanı içeren tampon bölgedir. Proje alanı, toplam 470 km uzunluğundadır. Karadeniz’de, Rusya ve Türk Mühürsüz Ekonomik Bölgeleri (MEB) sınırından, Türk ve Bulgar MEB’leri sınırına kadar uzanır.

Proje Etkilenim Alanı

Proje dahilinde özel olarak belirlenen fiziksel unsurlar, yöntemler ve büyük olasılıkla etki yaratacak uygulamalar, çevresel ve sosyal riskler ve etkiler, Proje Etkilenim Alanı içinde tanımlanır. Bu etkilendirim alanı, uygun olduğu durumlarda, aşağıdaki unsurları kapsar:

- Etkilenim Alanı, aşağıdaki durumlardan etkilenebiliyor;
 - Proje ve projenin bir parçası olarak, müşteri aktiviteleri ve direkt olarak müteahhit (veya taşeron) firmanın sahip olduğu, çalıştığı veya yönettiği tesisler
 - Projenin sebep olduğu, daha ileriki bir tarihte veya farklı bir yerde meydana gelen, planlanmamış ancak öngörülmüş gelişmeler
 - Projenin, biyoçeşitlilik ve Etkilenen Grupların yaşamlarının bağlı olduğu ekosistem hizmetleri üzerinde oluşturduğu indirekt/dolaylı negative etkiler
- Proje kapsamında bütçelendirilmemiş, proje olmaması durumunda inşa edilmeyecek veya büyütülmeyecek olan, olmamaları halinde ise projenin gerçekleşmesinin mümkün olmadığı yardımcı tesisler
- Proje dolayısıyla, kullanılan veya direkt etkilenen kaynaklar ve alanlar üzerinde,

tek başına gerçekleşen etkilerin toplamından veya diğer planlanmış ve etki ve risk tespit prosesinin gerçekleştirildiği sırada belirlenen proje aktivitelerinin oluşturduğu kümülatif etkiler

Proje Teklifi Veren Taraf

Projenin sponsoru veya geliştiricisidir. Söz konusu proje için, South Stream Transport B.V.’dir.

Senozoik

Senozoik Devir, 66 milyon yıl öncesinden günümüze kadar olan dönemi kapsayan üç jeolojik devirden en sonuncusu ve günümüze yakın olanıdır.

Sınır Aşan

Bir il, karasal veya ulusal sınırı geçendir.

Sınır Aşan Etkiler

İki jeopolitik sınırdan herhangi birini aşan etkidir.

Sızıntı Müdahale Planı

Projeye dahil olan bütün müteahhit (taşeron) firmalar tarafından hazırlanıp uygulanacak olan, kıyıya yakın bölgelerdeki petrol sızıntısı riskini en aza indiren önlemlerin ve olası bir sızıntı durumunda yapılacak müdahalenin belirlendiği plandır.

South Stream Transport (Taşımacılık)

Proje, 2009-2011 yıllarında Gazprom tarafından ve 2011-2012 yılları arasında da South Stream Transport AG tarafından geliştirilmiştir. Sonrasında, South Stream Transport AG, merkez ofisini İsviçre’den Hollanda’ya taşımış ve 2012 yılı Kasım ayında, South Stream Transport B.V kurulmuştur.

Su Kimyası

Suyun kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerini ifade eder.

Şikâyet

Proje ile ilgili faaliyetlerden olumsuz olarak etkileneceklerini düşünen veya hisseden birey, grup veya organizasyonlar tarafından yapılan resmi şikâyetlerdir.

Şikâyet Prosedürü

Bir çözüm bulunana kadar, şikâyetlerin, değerlendirilmesi ve kayıt altına alınması yoluyla izlenmesi sürecidir.

Taraf Olma

"Taraf Olma" bir devletin, diğer devletler tarafından müzakere edilmiş ve imzalanmış olan bir antlaşmanın tarafı olması için, sunulan bir teklifi veya olanağı kabul ettiği yasal bir eylemdir. Onaylama ile aynı hukuki yaptırıma sahiptir. Katılım genellikle anlaşma yürürlüğe girdikten sonra gerçekleşir.

Taraklılar

Deniz hayvanları grubundan, dışarıdan bakıldığında deniz anasını andıran, ancak sekiz herhangi bir tek hücreli, enlemesine uzanan, kirpikli plakalar yardımıyla yüzen tek hücreli canlılardır. Deniz taraklısı olarak da bilinir.

Tarih Öncesi

Kayıt altına alınmaya başlanan tarih ve yazıdan önceki zamandır. Yontma Taş Devri, Mezolitik Dönem, Cilalı Taş Devri, Bakır Çağı/Kalkolitik, Bronz ve Demir Çağı periyotlarını içerir.

Tek Hücreliler (Protozoa)

Amip, flagellat, sporozoa gibi tek hücreli mikroskopik hayvanların biraraya getirdiği tek hücreli organizmaya da filum denir.

Tesadüfi Buluntu

İnşaattan önce, yapılan kültürel miras incelemeleri aracılığıyla tüm alanları tanımlamak için harcanan çabalara rağmen, inşaat sırasında ortaya çıkarılmasından önce bilinmeyen bir arkeolojik alan veya eserdir.

Tektonik Bilimi

Yer kabuğunun zaman içerisindeki evrimini, yer kabuğu özelliklerini ve yapısını kontrol eden süreçlerle ilgili bilim dalıdır.

Tesadüfi Buluntu Prosedürü

Tesadüfi Buluntu Prosedürü, Proje'nin inşaatı veya işletimi sırasında daha önceden bilinmeyen fiziksel kaynaklar ile karşılaşılması durumunda ne olacağını özetleyen Proje'ye özgü bir prosedürdür. Prosedür, kayıt tutulmasını, uzman doğrulama prosedürlerini, yeri değiştirilebilen buluntular için gözetim zinciri talimatlarını ve buluntularla ilgili problemlerin hızlı bir şekilde çözümü için gerekli olabilecek geçici iş durdurma kriterlerini içermektedir.

Tunç Devri

Taş Devri'nden sonra ve Demir Çağı'ndan önce gelen, tunçtan yapılmış olan silahların ve aletlerin kullanılması ve yoğun ticaret faaliyetleri gibi belirgin özellikleri olan tarih öncesi dönemdir. Genellikle M.Ö. 3000 yıllarına dayandırılır.

Uluslararası Doğrusal Projeler

Birden fazla ülkeyi kapsayan doğrusal projelerdir.

Uluslararası İyi Endüstriyel Uygulamaları

Uluslararası İyi Endüstriyel Uygulamalar, aynı veya benzer koşullarda, küresel veya bölgesel olarak, benzer mesleklerdeki uzman veya deneyimli profesyonellerden,

yine benzer şartlar altında gösterilmesinin beklendiği mesleki yetenek, gayret, sağduyu ve öngörüdür.

Uluslararası Finans Kurumu (IFC)

Dünya Bankası'nın üyesi olan ve geliştirmekte olan ülkelerdeki, sürdürülebilir özel sektör yatırımlarını destekleyen organizasyondur.

Uluslararası Finans Kurumu Performans Standartları

Performans standartları, çevresel ve sosyal risklerin ve etkilerin nasıl belirleneceği ile ilgili kılavuzluk sağlar ve faaliyeti sürdürülebilir şekilde gerçekleştirmek için, risklerden ve etkilerden kaçınılmasını sağlayarak, bu risk ve olumsuz etkilerin azaltılmasına ve yönetilmesine yardımcı olur. IFC tarafından sağlanan yatırımın tüm ömrü boyunca, müşteriler tarafından uyulması gereken sekiz adet Performans Standardı vardır.

Yararlanıcı

Ekosistem hizmetlerinden yarar elde eden birey veya bireylerden oluşan grup.

Yoğunluk (Sigma-T)

Sigma-T, oşinografide, verilen bir sıcaklık derecesinde deniz suyunun yoğunluğunu ölçmek için kullanılan bir niceliktir.

Zorunlu Olmayan Halk Toplantısı

Halkın katılımının serbest olduğu açık toplantıdır. Herhangi bir özel yasa uyarınca yapılması zorunlu olmayan toplantıdır.

Refah

IFC Performans Standardı, refah için, Milenyum Ekosistem Hizmetleri'ndeki tanıma referans göstermesine rağmen, belirli bir tanımlama getirmemiş ve aşağıdaki açıklamayı yapmıştır: İnsanoğlu refahının, iyi bir yaşam sürmesi için, güvenli ve yeterli geçim kaynağı, her zaman

bulabileceği yeterli besin, giyecek ve diğer ihtiyaçlara erişebilme, sağlık ve kendisini iyi hissetme ve temiz hava veya temiz su gibi sağlıklı fiziksel çevreye sahip olma, sosyal bağlantılar dahil iyi sosyal ilişkiler kurma, ortak saygı, başkasına ve çocuklara yardım edebilme, doğal ve diğer kaynaklara güvenli şekilde ulaşma, doğal ve insan-kaynaklı felaketlere karşı korunaklı olma, seçme ve birey olmanın getirdiği değerlerin sağlanmasını da içeren hareket özgürlüğü gibi birçok bileşenden oluştuğu varsayılmıştır. Seçme ve hareket özgürlüğü, refahı oluşturan diğer bileşenler tarafından ve eğitim gibi diğer bazı faktörlerden etkilenmektedir ve özellikle adalet ve eşitlik gibi refahın önemli diğer bileşenlerinin oluşturulması için ön koşuldur.

Kısaltmalar & Akronimler

Kısaltma/Terim	Açıklama
%	Yüzde
\$	Dolar
°C	Santigrat Derece
µm	Mikrometre
µPa	Mikropaskal
ot	Yoğunluk
3LPP	Üç Katmanlı Polipropilen
AB	Avrupa Birliği
ABS	Bağımsız Şamandıra İstasyonu
ACCOBAMS	Mücvir Atlantik Deniz Bölgesi, Akdeniz ve Karadeniz'deki Deniz Memelilerinin Korunmasına Dair Sözleşme
ALARP	Makul Olarak Gerçekleştirilebilir En Düşük Düzey
AMP	Acil Durum Müdahale Planı
APEC	Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği
AS	Anyonik Sürfaktanlar
ASNT	Amerikan Tahratsız Muayene Topluluğu
ASTM	Amerikan Test ve Malzeme Derneği
AUT	Otomatik Ultrasonik Test
AUV	Otonom Sualtı Araçları
AYP	Atık Yönetim Planı
bcm	Milyar Metreküp
BEP	Biyçeşitlilik Eylem Planı
BM	Birleşmiş Milletler
BOİ	Biyolojik Oksijen İhtiyacı
BOTAS	Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
BP	Günümüzden Önce

Kısaltma/Terim	Açıklama
BRF	Davranışsal Tepki Fonksiyonu
BUCR	Yedek Kontrol Odası
BUNKER	Gemi Yakıtlarından Kaynaklanan Petrol Kirliliği Zararının Hukuki Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşme
BWM	Balast Suyu Yönetimi
BYP	Biyçeşitlilik Yönetim Planı
CATR	Düzeltilici Faaliyet İzleme Kaydı
CCR	Merkezi Kontrol Odası
Cd	Kadmiyum
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇEDBD	Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası
CEO	Yönetim Kurulu Başkanı
CFS	İklim Tahmin Sistemi
CH	Yüksek Plastisiteli Kil
CH ₄	Metan
CO	Karbonmonoksit
CO ₂	Karbondioksit
CO ₂ e	Karbon dioksit (CO ₂) eşdeğer emisyonları
CO ₂ -eq	Karbondioksit Eşdeğeri
CPT	Koni Penetrasyon Deneyi
CR	Kritik Tehlikede
CS	Kompresör İstasyonu
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
ÇSED	Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
ÇSYS	Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemleri
dB	Desibel
DDT	Diklorodifeniltrikloroethan

Kısaltma/Terim	Açıklama
DIB	Dışişleri Bakanlığı
dm ³	Desimetreküp
DMU	Bağımsız Yönetim Birimi
DNV	Det Norske Veritas
DP	Dinamik Konumlandırma
E&P	Arama ve Üretim
ECoQO	Ekosistem Kalite Hedefleri
EN	Avrupa Standartları
EN	Tehlikede
ENVIID	Çevresel ve Sosyal Etki Tanımlamaları
EP	Ekvator Prensipleri
EPFI	Ekvator Prensipleri Finansal Kuruluşları
ESIVI	Ekosistem Hizmetleri Tanımlama, Değerlendirme ve Entegrasyon
ESS	Ekosistem Hizmetleri
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EU-28	Avrupa Birliği'nin 28 Üye Ülkesi
EWC	Avrupa Atık Katoloğu
FEED	Planlama Aşaması Mühendislik Tasarımı
g/m ²	Gram/metre kare
GHG	Sera Gazı
GIIP	Uluslararası İyi Endüstri Uygulamaları
GIS	Coğrafi Bilgi Sistemi
GPS	Küresel Konumlandırma Sistemi
GRP	Brüt Katma Değer
GRT	Gros Tonaj
GSHAP	Global Sismik Tehlike Değerlendirme Projesi
GSYH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla

Kısaltma/Terim	Açıklama
GTHB	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
H ₂ S	Hidrojen Sülfür
HAZCON	İnşaat Tehlikesi
HAZID	Tehlike Tanımlama
HAZOP	Tehlike ve İşletilebilirlik
HCH	Heksaklorosikloheksan
HF SBP	Yüksek Frekanslı Dipaltı Profilleyici
HFO	Ağır Akaryakıt
hPa	Hektopascal
IBA	Önemli Kuş Alanı
ICOMOS	Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
İDK	İnceleme ve Değerlendirme Komitesi
IEA	Uluslararası Enerji Ajansı
IfA	Arkeologlar Enstitüsü
IFC	Uluslararası Finans Kuruluşu
IFC PS	Uluslararası Finans Kuruluşu Performans Standartları
IFO	Ara Akaryakıtlar
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMO	Uluslararası Denizcilik Örgütü
IPIECA	Uluslararası Petrol Endüstrisi Çevresel Koruma Birliği
IPPC	Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
İSG-YS	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi
ISO	Uluslararası Standardizasyon Örgütü
IUCN	Dünya Doğayı Koruma Birliği
İYP	İnşaat Yönetim Planı
İYP	İşletme Yönetim Planı

Kısaltma/Terim	Açıklama
JBIC	Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası
KED	Kümülatif Etki Değerlendirmesi
kg	Kilogram
kg/m ³	Kilogram/metre küp
km	Kilometre
KMÖ	Kültürel Miras Ögesi
KÖFB	Kapsam ve Özel Format Belirleme
KPI	Ana Performans Göstergeleri
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı
kW	Kilowatt
L	Litre
LF SBP	Düşük Frekanslı Dipaltı Profilleyici
LNG	Sıvılaştırılmış Doğalgaz
LW	Hafif Ağırlık
m	Metre
m/s	Metre/Saniye
m/s ²	Metre/Saniyekare
m ³	Metre küp
MA	Milenyum Ekosistem Değerlendirmesi
Ma	Milyon Yıl Önce
MAE	Marine Antipollution Enterprise
MARPOL	Denizlerin Gemiler Tarafından Kirlenmesinin Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme
MBES	Çok Hüzmeli Yankı İskandili
MDO	Deniz Mazotu
MEB	Münhasır Ekonomik Bölge
MEG	Mono Etilen Glikol
MFC	Orta Frekanslı Deniz Memelileri

Kısaltma/Terim	Açıklama
mg/dm ³	Miligram / Desimetreküp
mg/kg	Miligram/Kilogram
MGO	Deniz Gaz Yağı
ML	Silt
mm	Milimetre
MMO	Deniz Memelisi Gözlemcisi
MMSCM	Milyon Standart Metreküp
MMSCM/gün	Günlük Milyon Standart Metreküp
MÖ	Milattan Önce
mol%	Mol yüzdesi
MS	Milattan Sonra
MSV	Çoklu Hizmet Gemisi
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
MW	Megawatt
N ₂	Nitrojen
NCDC	Ulusal İklim Verileri Merkezi
NDE	Tahribatsız Muayene
NEXI	Nippon İhracat ve Yatırım Sigortası
Ni	Nikel
NM	Deniz Mili
NMFS	Ulusal Deniz Balıkçılık Hizmetleri
NMVOC	Metan Harici Uçucu Organik Bileşikler
N-NH ₄	Amonyum Azotu
N-NO ₂	Nitrit Azotu
N-NO ₃	Nitrat Azotu
NO ₂	Azot Dioksit
NOAA	Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi

Kısaltma/Terim	Açıklama
N _{org}	Organik Azot
NO _x	Azot Oksit
N _{tot}	Toplam Azot
NTS/TOÖ	Teknik Olmayan Özet
O ₂	Oksijen
OCR	Aşırı Konsolidasyon Oranı
ODA	Resmi Kalkınma Yardımı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OGP	Uluslararası Petrol ve Doğalgaz Üreticileri Birliği
OH	Yüksek Plastisiteli Organik Sedimanlar
OPRC	Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlıklı Olma, Müdahale ve İşbirliği ile İlgili Uluslararası Sözleşme
OWS	Yağlı Su Ayırıcısı
PAH	Polisiklik Aromatik Hidrokarbonlar
PGA	Maksimum Yatay İvme
PIG	Boru Hattı Muayene Ölçüm Ekipmanı
PIMS	Boru Hattı Sağlamlığı Yönetim Sistemi
PKP	Paydaş Katılımı Planı
PM	Partikül Madde
PO ₄ -P	Fosfat
POP	Kalıcı Organik Kirleticiler
ppb	Milyarda bir parça
ppm	Milyonda bir parça
PS	Performans Standartları (Uluslararası Finans Kurumu'nun)
PSU	Pratik Tuzluluk Birimi
PSV	Boru Tedarik Gemisi
PTS	Kalıcı Eşik Değişikliği
QRA	Sayısal Risk Değerlendirmesi

Kısaltma/Terim	Açıklama
RCM	Akıntı Ölçüm ve Kayıt Cihazı
rms SPL	Ani Ortalama Karekök Ses Basıncı Seviyesi Ölçüsü
Ro-Ro	Roll-on Roll-off
ROTV	Uzaktan Kumandalı Çekiş Aracı
ROV	Uzaktan Kumandalı Araç
SAP	Stratejik Eylem Planı
SAR	Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi
SBES	Tek Hüzmeli Yankı İskandili
SBP	Dip Altı Profilleyici
SCADA	Veri Tabanlı Kontrol ve Gözetleme Sistemi
SEL	Sese Maruz Kalma Seviyesi
SGÇ	Sağlık, Güvenlik ve Çevre
SGEÇ	Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre
SGEÇ-EYP	Sağlık, Güvenlik, Emniyet ve Çevre Entegre Yönetim Sistemi
Si	Silisyum
SIMOPS	Eşzamanlı Faaliyetler
SM	Siltli Kum
SMPEP	Gemi Kaynaklı Petrol Kirliliği Acil Durum Planı
SO ₂	Kükürt Dioksit
SOLAS	Denizde Can Güvenliği Uluslararası Sözleşmesi
SOP	Standart İşletme Prosedürü
SOPEP	Gemide Petrol Kirliliğini Önleme Acil Durum Planı
SRD	Sağlık Risk Değerlendirmesi
SSS	Yan Taramalı Sonar
SSTTBV	South Stream Transport BV
STCW	Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Standartlarına İlişkin Uluslararası Sözleşme
STK	Sivil Toplum Kuruluşu

Kısaltma/Terim	Açıklama
SUR-KOOP	Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği
SVP	Ses Hızı Profilleyici
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBT	Tetra Butil Merkoptan
TL	Türk Lirası
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TUIK	Türkiye İstatistik Kurumu
TURMEPA	Türkiye Deniztemiz Derneği
UNCLOS	Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
UNEP IE	Birleşmiş Milletler Çevre Programı Endüstri ve Çevre
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNFCCC	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
URS	URS Altyapı ve Çevre UK
UXO	Patlamamış Mühimmat
WM	Wood Mackenzie
WPC	Dünya Petrol Konseyi
WRI	Dünya Kaynakları Enstitüsü

